

PROF. BŁAŻEJ OSTOJA LNISKI AKADEMIA SZTUK PIĘKNYCH W WARSZAWIE, STYCZEŃ 2022

Krzysztof Ducki urodził się 30 maja 1957 r. w Warszawie. W latach 1977–1982 r. studiował w warszawskiej Akademii Sztuk Pięknych uzyskując dyplom w pracowni ilustracji i projektowania książki prof. Janusza Stannego. Mgr Krzysztof Ducki to artysta o olbrzymim dorobku artystycznym, aktywnie działający w obszarze popularyzacji kultury polskiej i węgierskiej, od 1982 roku związany z Budapesztem, gdzie również mieszka i pracuje. Związki z kulturą Węgier przypieczętowuje obecność i działalność w wielu istotnych instytucjach. Krzysztof Ducki – działa w strefie twórczej, ale też udziela się społecznie, jest prezesem Towarzystwa Plakatu Węgierskiego, należy do Związku Projektantów Węgierskich oraz Stowarzyszenia Twórców Polonijnych na Węgrzech. Działa aktywnie w zakresie grafiki projektowej i użytkowej, w sferze jego zainteresowań znajduje się: projektowanie plakatów, emblematów, książek, ilustracji, realizacja czołówek filmowych, scenografii telewizyjnych, jak również uprawia malarstwo, rysunek i grafikę warsztatową. Od 2010 roku zewnętrznym wykładowcą, a od 2011 roku zatrudniony na etacie docenta na wydziale grafiki użytkowej Budapeszteńskiego Uniwersytetu Metropolitan. Brał udział w wystawach zbiorowych m.in. w 2021 r. – Bolivia, BICeBé, Biennale plakatu, 3 POSTERFEST, Budapeszt; w 2019 r. – Gwangju Design Biennale, South Korea, a także w tym samym roku w Bauhaus, Bauhaus 100, MMA, Tervezőgrafikai Biennálé, wielokrotnie w: Międzynarodowe Biennale Plakatu w Wilanowie, w 2010 – Meksyk (MX), 11 Międzynarodowe Biennale Plakatu. Miał również wiele wystaw indywidualnych: 2016 – Rzeszów (PL), Galeria R_Z, Plakaty, 2006 – Budapeszt, Instytut Polski, Rzym (I), Római Akadémia, w 2011 – Budapeszt, Kolta Galéria. Otrzymał liczne nagrody, m.in w 2019 r. nagroda Węgierskiej Akademii Sztuk za plakat Bauhaus 100, w 2011 – Golden Prix, Virtual Biennale 2011, Praha, w 1999 odznaka honorowa „Zasłużony dla Kultury Polskiej” Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego RP, w 1992 r. – Krajowe Biennale Grafiki Użytkowej: Główna Nagroda, w 1990 r. Krajowe Biennale Grafiki Użytkowej: Główna Nagroda.

RECENZJA SPORZĄDZONA W ZWIĄZKU Z PRZEWODEM DOKTORSKIM KRZYSZTOFA DUCKIEGO O NADANIE STOPNIA DOKTORA W DZIEDZINIE SZTUKI W DYS-CYPLINIE SZTUKI PLASTYCZNE I KONSERWACJA DZIEŁ SZTUKI.

Przedmiotem pracy doktorskiej jest cykl dwudziestu jeden plakatów zatytułowany „Rozmówki polsko-węgierskie”. Każdy z plakatów został dokładnie opisany przez autora a także przeanalizowany pod względem treści i formy. Załączona autorefleksja szerzej objaśnia źródła inspiracji oraz motywacje wpływające na wybór tematu, oraz taki a nie inny sposób jego realizacji. Osią projektu jest dwadzieścia jeden portretów będących bardziej lub mniej symbolicznym przedstawieniem sylwetek osób zasłużonych dla relacji polsko-węgierskich, udzielających pomocy polskim uchodźcom podczas II wojny światowej. Wybór postaci został szczegółowo umotywowany przez autora projektu, a także poprzedzony wieloletnimi przygotowaniem, analizami źródeł i badaniem archiwów. Krzysztof Ducki aktywnie brał udział w powstawaniu wielotomowego wydawnictwa ilustrowanego poświęconego losom polskich uchodźców na Węgrzech: „PAMIĘĆ. Polscy uchodźcy na Węgrzech 1939–1946 / EMLÉKEZÉS. Lengyel menekültek Magyarországon 1939-1946”, Krystyna Łubczyk, Grzegorz Łubczyk.

Mamy zatem w galerii portretów zarówno sylwetki bardziej znane jak np. Płk Zoltán Baló, czy też postaci nieco mniej popularne, działające aktywnie w obszarze kultury i sztuki – takie jak malarz i węgierski językoznawca Tibor Csorba, autor „Wielkiego słownika polsko - węgierskiego”.

Problematyka granicy, uchodźstwa, wątek przyjaźni polsko-węgierskiej, przenikanie się obu kultur – wszystkie te motywy wpływają na charakter pracy doktorskiej Krzysztofa Duckiego. Cykl plakatów według założenia autora miał funkcjonować na wielu poziomach poznawczych, kierując uwagę odbiorcy na określony wątek w historii relacji polsko-węgierskiej. Krzysztof Ducki starannie opracował przekaz informacji od strony wizualnej, ustalając odgórną hierarchię (prymat treści podporządkowującej sobie formę), to wpłynęło na decyzję o odrzuceniu skomplikowanej metaforyki, czy intelektualnej gry. Plakat w takim ujęciu ma informować, zwracać uwagę, przypominać – nie może krzyczeć czy szokować.

Postawienie na pierwszym planie funkcji poznawczej wpłynęło na budowanie formy przede wszystkim pod kątem jasności i czytelności przekazu. Rygor informacyjny, kompozycyjny zapewnia

wykorzystanie siatki, która pełni funkcję organizującą, wpływa na rozmieszczenie i skalę wszystkich elementów plakatu. Ducki tworzy zbiór o charakterze otwartym, który potencjalnie można powiększać. Autor „Rozmówek” bardzo precyzyjnie określa wielkość, ilość i układ poszczególnych wszystkich części składowych plakatu, wszystko po to, aby odbiorca odczytywał informacje według ustalonego klucza.

Plakaty z „Rozmówek” Krzysztofa Duckiego działają silnie poprzez zastosowanie gestu malarskiego, mocnej typografii i wyrafinowanej, harmonijnej plamy barwnej. Prace te nie aspirują do odczytywania ich na poziomie intelektualnej zagadki, bo też nie takie było ich założenie. Jak podkreśla artysta: „Prace posiadają wyraźny charakter dydaktyczny i informacyjny. Jest to podyktowane faktem, że tematyka którą poruszają nie jest znana przeciętnemu odbiorcy. Temat wymaga uzupełnienia dodatkowymi informacjami, tak by spełniał swoją rolę i zyskał na historycznej wartości.” W szerszej perspektywie cały projekt jest zbudowany wokół problematyki wojny, nieoczywistych wyborów i relacji międzyludzkich, w warstwie wizualnej cykl opiera się na swobodnie interpretowanym portrecie. W źródłach odniesień Ducki wskazuje na „Poczet królów i książąt polskich” Jana Matejki. Taka inspiracja wskazuje jasno, jak ważne dla autora projektu doktorskiego są treści historyczne i dydaktyczne. Krzysztof Ducki z powagą traktuje swoją misję społeczną, a rzeczą priorytetową towarzyszącą realizacji pracy doktorskiej jest ocalenie od zapomnienia jednostek zastużonych dla relacji polsko-węgierskich, zepchniętych z różnych powodów na margines zainteresowania współczesnego odbiorcy.

I choć w warstwie tematycznej autor projektu doktorskiego nawiązuje do dwudziestu jeden sylwetek budując wokół nich całą warstwę wizualną, należy zauważyć, że w sposób subtelny utrzymuje równowagę pomiędzy walorem informacyjnym plakatu a jego warstwą estetyczną, co nie było ani proste, ani oczywiste ze względu na wybraną problematykę. Podjęty temat, jak i ilość powiązanych wątków mógłby skłaniać do zabudowania przestrzeni nadmierną ilością informacji, niemniej Krzysztof Ducki świetnie zachowuje równowagę między formą a treścią, stawiając na oszczędność znakowania, a samą narrację czy wątki faktograficzne skracając do minimum.

Artysta wskazuje kilka źródeł, z których zaczerpnął wiedzę na temat wyglądu czy detalu fizjonomii wybranych bohaterów, wymienia m. in. twórczość Jerzego Szwejcera, pseud. Jotes. Trzeba zauważyć, że w realizacjach malarskich wykorzystanych w plakatach „Rozmówek” nie ma bezpośredniego nawiązania do prac znanego karykaturzysty, a sama inspiracja dotyczy raczej pewnej krótkości w określaniu linearnym rysunkiem charakterystycznych cech danej

twarzy. Można powiedzieć, że forma wybrana przez Krzysztofa Duckiego jest zdecydowanie bardziej liryczna, zawiera w sobie duży ładunek emocjonalny oraz delikatność w definiowaniu charakteru postaci. Niewątpliwie na korzyść całego projektu działa niestychnie harmonijna tonacja barwna, budowana odrębnie dla każdego portretu i plakatu.

W realizacji cyklu plakatów składających się na „Rozmówki polsko-węgierskie” można zauważyć pewien dualizm. Z jednej strony przebija chęć przywołania bardzo konkretnych postaci, podanie faktów, źródeł, informacji, z drugiej zaś strony, występuje bardzo luźne nawiązanie do realnej podobizny – odrzucenie konkretności i szczegółu na rzecz „odczucia”.

To dość intuicyjne działanie, odejście od realistycznego portretu na rzecz swobodnej impresji jest niewątpliwie tym, co stanowi o sile tych prac, a jednocześnie wynosi je ponad zwykły manifest o charakterze społecznym. Można tu wspomnieć np o realizacjach typu Salamon-Rącz, Baló, czy Fietz. Nie sposób nie podziwiać niezwykle wysmakowanej plamy barwnej, świetnych kontrastów. Należy wspomnieć, że z barwnymi plamami akwareli dyskretnie współgrają umieszczone zdjęcia - poddane zabiegom subtelnego modelowania i zmiany kolorystyki tak by współbrzmiały z tonacją całości.

Jak pisze autor „Rozmówek”: „Brak uwydatnienia szczegółów budowy anatomicznej skierowało moją uwagę na poszukiwanie sedna formy.” oraz w innym miejscu: „Z założenia miało to być luźne, symboliczne przedstawienie postaci, bez katerycznej konieczności oddania ich podobieństwa czy szczegółów budowy anatomicznej.”

Istotą wszystkich prac w tym cyklu jest lekka plama malarska, wykorzystanie jako podstawowej techniki akwareli, bardzo swobodne i ekspresyjne prowadzenie narzędzia, co nadaje tym plakatom niezwykle poetyckiego charakteru.

Niezmiernie ważny z punktu widzenia autora jest sam warsztat, wybór techniki, rezygnacja z użycia tradycyjnego pędzla na rzecz narzędzia redukującego detal, zostawiającego jedynie charakterystyczny miękki i krągły ślad. Jest w tym działaniu niewątpliwie chęć zapanowania nad warsztatem i takiego modelowania plamy aby wyodrębnić indywidualny sposób znakowania, co myślę można uznać za skuteczne. Autor „Rozmówek” uzyskał nie tylko wrażenie konsekwencji w budowaniu formy, ale też naznaczył wszystkie prace swoją indywidualnością. Wykonane portrety zaskakują lekkością prowadzenia rysunku, są bardzo zwarte i lapidarne.

Realizując cykl plakatów w swoim projekcie doktorskim Krzysztof Ducki udowadnia, że potrafi zbudować silny komunikat, a zarazem bardzo emocjonalną i angażującą oglądającego warstwę wizualną.

KONKLUZJA

Krzysztof Ducki jest artystą o dużym doświadczeniu, bogatym warsztacie, świadomie i konsekwentnie pracującym nad swoim językiem artystycznym. Obserwując proces powstawania jego plakatów w cyklu „Rozmówki polsko-węgierskie” nie sposób nie docenić przemyślanej formy, harmonijnej kompozycji, bardzo subtelnej, lirycznej a jednocześnie mocnej w wyrazie warstwy malarskiej.

Artysta z bogatego arsenatu różnych środków artystycznych i technik malarskich, rysunkowych, wybiera te najlepiej odpowiadającego potrzebom danej chwili. W rozprawie doktorskiej poświęca wiele uwagi swoim motywacjom, należy zauważyć, że autor „Rozmówek” jasno definiuje swoje założenia, nie chce tworzyć sztuki dla sztuki, a warstwa estetyczna zostaje podporządkowana założeniom ideowym. Ten silny nacisk na walor dydaktyczny mógłby się negatywnie odbić na modelowaniu warstwy wizualnej, trzeba jednak zauważyć, że autor projektu z subtelnością wytycza granice i doskonale wyważa punkt ciężkości – cały cykl plakatów jest niezwykle harmonijnie zbudowany. Na tę równowagę składa się wiele rzeczy – narzucona dyscyplina w budowaniu formy, poszukiwanie oryginalnego języka plastycznego, swobodne wykorzystanie tradycyjnego warsztatu (malarstwo akwarelą), czystość znakowania.

Krzysztof Ducki bardzo starannie modeluje warstwę wizualną aby w pełni odpowiadała wymogom i założeniom przekazywanych treści i choć artysta nie odwołuje się bezpośrednio do wartości Polskiej Szkoły Plakatu, nie można nie zauważyć w jak wielkim stopniu jest spadkobiercą i kontynuatorem jej tradycji. Lapidarność formy, lekkość znakowania, mocna typografia – są tym, co przemawia na korzyść plakatów a zarazem przyciąga wzrok, nie pozostawiając oglądającego obojętnym.

Oceniam bardzo pozytywnie jego dokonania realizowane w ramach projektu „Rozmówki polsko-węgierskie” i przychylam się do wniosku o nadanie Panu mgr. Krzysztofowi Duckiemu stopnia doktora.

prof. Błażej Ostoja Lniski

RECENZENT

